

Inhoudsopgave

- 1 **Bildingsconcepten vanaf de negentiende eeuw**
Herakles en Prokrustes 9 Bildungsroman 11 Van Hegel tot Larbaud 13
Vitaliteit versus stilstand 15 Utopieën 19 Beelden en verbeelding 22
Vervreemding en rollen 26 Kader van deze studie 28

- I **Het sublieme en de epifanie**
 - 2 **Het sublieme en de epifanie in Multatuli's werk**
Inleiding 33 Het sublieme 34 Epifanie 35 Vulkaan 37 Fancy 39
'een zwarten streep' 44

 - 3 **'een schitterend vlies': de proloog van Thomas Rosenbooms *Gewassen vlees***
Inleiding 45 Het evangelie van Matteus 47

- II **Genot**
 - 4 **Vormen van genot in Conrad Busken Huets *Lidewyde***
Inleiding 51 *Lidewyde* tussen de stromingen 52 De tweesprong 54 Genot 55
Literaire werken als voorbeelden 56 Kosmopolitisme 58

 - 5 **Vlaamse proletariërs en Haagse bourgeoisie: Cyriel Buysse's *Het recht van de sterkste* en Louis Couperus' *Extaze***
Inleiding 61 Vormen van plezier en genot 62 Tijdsbeleving 65 Religieuze aspecten 66
Seksualiteit en genot 68 Buitenaards genot 70 Verschillen en overeenkomsten 72

 - 6 **Het apollinische en dionysische in Wessel te Gussinklo's roman *De verboden tuin***
Dagdromen en extases 75 Het apollinische en dionysische 76 Extase 78 Synthese 81
Bijbel 82 Utopische ogenblikken – epifanieën 84

- 7 **Lachen en genot in Thomas Rosenbooms Publieke werken**
 Inleiding 89 Theorie en praktijk van het lachen 90 Status in een overgangstijd 91
 Lachen in gezelschap 93 Uitlachen 99 Een 'verwilderde' en 'wilde' giechel 103
 Anijs giechelt niet 106
- 8 **Versmelten in het werk van Oscar van den Boogaard**
 Inleiding 109 Het 'oceanische gevoel' in theorie 110 Het 'oceanische gevoel'
 in de romans 111 Kern en oorzakelijkheid 118 De heerlijkheid van Julia 122 Beelden 124
 De kentering: Een bed vol schuim 129 De fabel over de Chinese schilder 132

III Geweld

- 9 **Parels blijken glasscherven: Robert Musils Törless**
 Parels 139 Taalscepticisme 140 'larvenwereld' 141 Törless en de anderen 143
- 10 **Ewout Meysters via dolorosa: De opdracht van Wessel te Gussinklo**
 Inleiding 147 De opdracht als Bildungsroman 148 Een nieuw mens 149 Voorbeelden 150
 Sartre bij Te Gussinklo 153 Ewout en God 154 Epifanie 155 Ewout en zijn vader 157
- 11 **Middelmatigheid of heldendromen: genieën als Sorel en Raskolnikow**
 Julien Sorel en Ewout Meyster 161 Napoleon 162 Van revolutionair tot christen:
 Raskolnikow 167

IV Zuiverheid

- 12 **Wouter en het maatwerk van Prokrustes: Multatuli's Woutertje Pieterse**
 Inleiding 173 Multatuli en Prokrustes 173 Zuiverheid 174 Beelden 176 Slot? 177
- 13 **Zuiverheid en walging in het vroege werk van Thomas Rosenboom**
 Inleiding 179 Op zoek naar een rol 180 Park: getemde natuur 181 Dagdromen en
 extases 183 Natuur en kunst 186 Nieuwe jongen 188 Zuiverheid 190 De overgang 191
 De overgang als boete 193 Zuiverheid en schoonheid 195 Uitweiding: dubbelgangers 196
 Extase 198 Epifanie - Agnes 199 Wreedheid en genot 202

v Schoonheid

14 Muziek en extase in Margriet de Moors *De virtuoos*

Inleiding 207 Geluksmoment 207 Napels, stad van verhalen en labyrint 208

Eros en kennis 210 Tijd en eeuwigheid 214 Gevleugelde wezens en andere werelden 217

Orpheus en Eurydike 219

15 De januskop van de schoonheid: Het engeltje van Wessel te Gussinklo

Rousseau en Joyce 223 Esthetisch en lichamelijk genot 225 Schoonheid en walging 226

Breuken en wanorde 228 Een engel in de onderwereld 230 Obstakels 231

De dood in Venetië 233

16 Tot slot: kennis

Kennis in Bildungsromans 237

Noten 241 Verantwoording 243 Primaire literatuur 245 Secundaire literatuur 248

Register 253